

SVÁTKY BLÁZNŮ

I tak se někdy říkalo masopustu, jinak též karnevalu, šibřinkám, fašanku či ostatku. V každém případě a v každém koutu zeměkoule jde o slavnost, která předchází období půstu. Sice už dnes zpravidla netrvá tři dny a nekončí v úterý s příchodem půlnoci, i tak si ale můžete užít jídla, pití a nevázaného veselí, při němž se často prohazují role nejen genderové. Nasaďte si masku, začíná čas masopustů.

TEXT JANA PATKOVÁ FOTO JAN ŠKVÁRA

Na konci už táhneme vůz hodně ztěžka,“ přiznává jítravský laufr. Zdejší masopustní průvod vede několikátým rokem, má na co vzpomínat: „Jednou se sajtna žebřínáku utrhla. Muzikanti spadli do příkopu. A harmonikář pořád hrál a hrál...“

Masopust v severočeské vsi Jítava nemá moc dlouhou tradici. Tedy tu, na kterou by šlo navázat. Možná v době, kdy se to tu jmenovalo německy Pankratz, průvod masek chodil.

V jítravské kronice ale Petr Schlösinger žádnou zmínku o masopustu nenašel. A sám ho zažít nemohl – nejen kvůli svému věku, osmačtyřicet let je na kraj poznamenaný poválečným odsunem příliš krátká doba. Do Jítravy se totiž jeden z organizátorů masopustu přistěhoval teprve před šesti lety. Právě u jeho domu průvod poslední čtyři roky, tedy celou svou novodobou existenci, začíná.

„Nemá to žádný základ v penězích, děláme to pro sebe, že nás to baví,“ odpovídá Petr Schlösinger na otázku, proč se do organizování masopustu pustil. „Kvůli masopustu jsem si udělal i vlastní vozíček,“ přidává další důkaz.

„Štvalo nás, že to po staletí fungovalo a pak zmizelo,“ přidává se Roman Prokop, který coby laufr neboli běžec průvod vede.

„Jedni z mála nových obyvatel byli moje babička a děda, kteří sem přišli v roce 1945 z Vysočiny. Táta mi vyprávěl, jak to tu dřív žilo. Jenže před revolucí se zde už vůbec nic nedělo.“

Po revoluci také ne. Dokud si Roman Prokop se svými přáteli neusmyslel, že udělá masopust v Jítavě. Z libereckého Naivního divadla si vypůjčili několik masek, pár jich vyrobili a pustili se do díla.

Tenkrát poprvé

Že se v malé obci něco děje, bylo jasné už od hlavní silnice. Zabočovalo sem neobvyklé množství aut, která už ucpala prostor před první křižovatkou. Za ní je naštěstí nikdo nepustil. Za ní to totiž halasilo, békalo, troubilo, zpívalo, pokřikovalo a juchalo. Za ní se lidé srocovali. Za křižovatkou začínalo území bláznů v maskách.

Pro člověka karnevalů a masopustů neznalého zmatek nad zmatek. Některé masky byly čitelné velmi dobře, jen trouba by nepoznal Žida s medvědem, kobylu či cikánku. Horší už to bylo s opentleným šášulou, který trojčil na začátku průvodu. Až později jsem zjistila, že šlo o laufra – běžce, který průvod vede a žádá starostu o povolení obchůzky.

Na malém prostranství před hospodou se čtvrtila kobyla. Muzikanti vyhrávali, občas se někdo z přihlížejících nechal strhnout maškaro k tanci. Části „mrtvého“ zvířete se přidělují lidem ze vsi, třeba zuby z kobylky bezzubým bábám, aby mohly dál klevetit. Za chvíli masku kobylky zase přivedli k životu.

Dostala jsem chuť na malé nadýchané koblížky, dvacetikorunou jsem tak přispěla na masopust, který opanoval vesnici o necelých dvou stovkách stálých obyvatel. Část z nich šla v průvodu v tradičních i moderní dobou poznamenaných maskách – v rytmu houslí, harmoniky, kytary a trubky vyhrávajících z opentleného žebřínáku, který tu prý zbyl po Němcích. Část čekala doma, až se u dveří průvod zastaví. S talíři plnými koblih, špeku, cukroví, chlebičků a se skleničkami a lahveři.

První koblížek a první panáček jsem si vzala s rozpaky. Nebýt slamáka, který mi jídlo i pití strčil pod nos, bylo by mi „blbě“ si od cizích brát.

Jak tak hudba hrála a únorové slunce svítilo, přestávali být obyvatelé Jítravy cizí. Těšila jsem se ke každým dalším otevřeným dveřím.

Masky svedomitě plnily své úkoly: roztancovat obyvatele domu, rozdat občerstvení, popohnat muzikanty k dalšímu kousku. Pomalu jsme se blížili k Maštali, kde masopustní průvod končil. Asi včas, i žebřínáku už se motala kolečka. V Maštali se podle tradice pohřbívala basa. Muselo se to zapít a zajíst.

O konci prvního masopustu v Jítavě toho víc napsat nemůžu – ztrácí se mi v příjemném oparu.

Kdo dá víc

„Já v čele průvodu jít nemůžu, to bych to pití nepřežil,“ směje se mým vzpomínkám Petr →

